

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 521/2014-42

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 16. júna 2015 v senáte zloženom z predsedu Rudolfa Tkáčika a zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Ľubomíra Dobríka vo veci sťažnosti [REDACTED], [REDACTED], toho času v Ústave na výkon trestu odňatia slobody Hrnčiarovce nad Parnou, zastúpeného advokátom JUDr. Daliborom Kuciaňom, advokátska kancelária, Nitrianska 5, Piešťany, pre namietané porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 2 Tos 91/2013 z 22. augusta 2013 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 2 Tos 91/2013 z 22. augusta 2013 p o r u š e n é b o l i .

2. Uznesenie Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 2 Tos 91/2013 z 22. augusta 2013 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d ě a ľ š i e k o n a n i e .

3. [REDAKOVANÉ] finančné zadostučinenie n e p r i z n á v a .

4. Kancelárii Ústavného súdu Slovenskej republiky u k l a d á zaplatiť trovy právneho zastúpenia v sume 432,30 € (slovom štyristotridsaťdva eur a tridsať centov) právnomu zástupcovi sťažovateľa advokátovi JUDr. Daliborovi Kuciaňovi, advokátska kancelária, Nitrianska 5, Piešťany, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

5. Krajský súd v Bratislave j e p o v i n n ý uhradiť štátu trovy právneho zastúpenia v sume 432,30 € (slovom štyristotridsaťdva eur a tridsať centov) na účet Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky v tvare IBAN: SK89 8180 0000 0070 0006 0515 vedený v Štátnej pokladnici do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) uznesením č. k. III. ÚS 521/2014-26 z 9. decembra 2014 prijal na ďalšie konanie sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], toho času v Ústave na výkon trestu odňatia slobody Hrnčiarovce nad Parnou (ďalej len „sťažovateľ“), pre namietané porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 2 Tos 91/2013 z 22. augusta 2013.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplynulo, že sťažovateľ podal návrh na povolenie obnovy konania v trestnej veci vedenej na Okresnom súde Bratislava V (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 2 T 51/2011, kde bol sťažovateľovi uložený trest odňatia slobody na základe aplikácie tzv. asperačnej zásady v zmysle § 41 ods. 2 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“), a to v celom znení tohto ustanovenia, ktoré bolo platné účinné v čase ukladania trestu, t. j. že aj za uplatnenia tohto ustanovenia v časti za bodkočiarkou, ktorého časť bola na základe nálezu ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 106/2011 z 28. novembra 2012 vyhlásená za nesúladnú s čl. 1 ústavy.

Okresný súd svojím uznesením sp. zn. 6 Nt 3/2013 zo 7. júna 2013 podaný návrh na povolenie obnovy konania podľa § 399 ods. 2 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) zamietol. Sťažovateľ napadol uznesenie okresného súdu sťažnosťou, v ktorej poukázal na spomínaný nález ústavného súdu. O podanej sťažnosti rozhodol krajský súd uznesením sp. zn. 2 Tos 91/2013 z 22. augusta 2013, ktorým ju podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol.

Sťažovateľ je toho názoru, že uznesením krajského súdu sp. zn. 2 Tos 91/2013 z 22. augusta 2013 boli porušené jeho označené základné právo garantované ústavou a právo garantované dohovorom, pričom takto argumentuje:

„Podmienka obnovy konania upravená v ustanovení § 394 ods. 1 Trestného poriadku predpokladá skutočnosť alebo dôkaz súdu skôr neznámy vo vzťahu ku skutku, ktorý je predmetom konania alebo osobe páchatela, ako aj spôsobilosť takej skutočnosti alebo dôkazu privodiť podľa zákona použitého pri rozhodovaní iné rozhodnutie o vine alebo treste. Ustanovenie § 41b zákona o konaní pred ústavným súdom konštatuje pre prípad v ňom uvedený splnenie podmienky (dôvodu) obnovy konania podľa ustanovení Trestného poriadku (ustanovenia § 394 ods. 1 a ustanovení o postupe v konaní), aj keď sa dotknutý prípad netýka okolností činu alebo osoby páchatela, ale ústavným súdom konštatovaného nesúladu právneho predpisu, ktorý bol použitý pri rozhodovaní súdu v pôvodnom konaní, s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou uvedenou v čl. 125 ods. 1 ústavy.

Ak ide o dôvod obnovy konania podľa ustanovenia § 41b zákona o konaní pred ústavným súdom, vo výroku uznesenia o povolení obnovy konania je potrebné uviesť ustanovenie § 41b tohto zákona a ustanovenie § 394 ods. 1 Trestného poriadku per analógiám (druhé z uvedených ustanovení sa použije analogicky vzhľadom na súčasné použitie prvého z nich, pričom priame, resp. samostatné použitie § 394 ods. 1 Trestného poriadku by nebolo právne výstižné).

Uvedené riešenie, vyplývajúce zo zákona o konaní pred ústavným súdom, je logicky spojené s okolnosťou, že v pôvodnom konaní bolo rozhodnuté podľa zákonného ustanovenia, nesúladného s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou.

Na reparáciu takej situácie je potrebné v novom konaní rozhodnúť podľa ustanovenia, ktorého znenie už nekoliduje s právnou normou vyššieho stupňa právnej sily. V obnovenom konaní sa na tento účel použije teda ustanovenie Čl. 50 ods. 6 Ústavy Slovenskej republiky, ktorému zodpovedá ustanovenie § 2 ods. 1 Trestného zákona (príkaz retroaktivity priaznivej pre páchatela) - samotné právne účinky vyhlásenia nálezu ústavného súdu totiž nepôsobia spätne (Čl. 125 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky).

V prípade nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len ústavný súd) z 28. novembra 2012, sp. zn. PL. ÚS 106/2011, vyhláseného v Zbierke zákonov Slovenskej republiky pod číslom 428/2012 21. decembra 2012, je potrebné, ak trest ešte nebol vykonaný, nanovo uložiť trest v rámci inej, pre páchatela priaznivejšej trestnej sadzby, než ktorá bola pri pôvodnom rozhodovaní použitá. Bol mi vymeraný trest, ktorý by nebol ak by neexistovalo protiústavné návetie, nakoľko sa súd a prokurátor pohybovali v rozmedziach ním ovplyvneným. Bola mi zvýšená horná sadzba o 1/3 tretinu a až zo zistenej polovici mi bol uložený trest znížený o 1/3. Bez ohľadu na to obnova konania mi mala byť povolená i s prihliadnutím na zmenu trestnej sadzby uvedenej nižšie, pretože súd ukladal trest podľa §41 ods. 2 Trestného zákona.

Aby sa teda naplnil účel ustanovenia § 41b zákona o konaní pred Ústavným súdom SR, musí dôjsť k opätovnému rozhodovaniu o treste. Kritériá ustanovenia § 394 ods. 1 Trestného poriadku podmieňujú obnovu konania vo vzťahu k uloženému trestu zrejším nepomerom pôvodne uloženého trestu k závažnosti činu alebo pomerom páchatela. Splnenie tejto podmienky je v právnom režime naposledy označeného ustanovenia potrebné posúdiť,

čo je však aplikovateľné len pri rovnakých zákonných podmienkach ukladania trestu v pôvodnom a v novom konaní, predovšetkým ak medzičasom došlo k zmene základnej trestnej sadzby zo 4-10 na 3-10. V prípade nastalého, Ústavným súdom SR konštatovaného nesúladu právnych predpisov, je však konkrétne vyjadreným dôvodom obnovy konania práve zmena trestnej sadzby.

Tento dôvod je právne založený vyhlásením nálezu Ústavného súdu SR a nie je potrebné skúmať jeho splnenie. V nadväznosti na potenciálnu zmenu rozhodnutia, popísaná zmena sadzby vždy môže vyvolať zmenu rozhodnutia o treste. Trest je totiž primárne určený zákonom (zákonou trestnou sadzbou), a až sekundárne aplikačnou úvahou súdu o primeranosti výšky uloženého trestu, avšak len v rámci sadzby ustanovenej Trestným zákonom (čo je prelomené opäť len osobitnou zákonnou úpravou - §39 tohto zákona).

Inak povedané, možnosť zmeny rozsudku vo výroku o treste nemožno už v štádiu konania o povolení obnovy konania zamietnuť keď sa má pri novom rozhodovaní vychádzať s (dokonca významne) odlišnej trestnej sadzby.

Prezentovaný výklad je ústavne konformný, nakoľko v širšom rozsahu akceptuje z nálezu Ústavného súdu SR odvoditeľné práva odsúdených páchatelov (právo na opätovné rozhodovanie o treste, nie však na vopred určené rozhodnutie; úvahami niektorých súdov o primeranosti trestu už v konaní o povolenie obnovy konania je nielen porušený Trestný poriadok, zásady, na ktorých stojí trestné právo, ale vážne až varujúco poprená Ústava SR ako i medzinárodné zmluvy, ktorými je SR viazaná.

Návrh na povolenie obnovy konania by bolo možné zamietnuť, len ak by na podklade nálezu ústavného súdu došlo ku zmene Trestného zákona v neprospech obvineného.

Ako už bolo uvedené, v obnovenom konaní by sa totiž použilo ustanovenie v článku 50 ods. 6 Ústavy Slovenskej republiky (ustanovenie § 2 ods. 1 Trestného zákona). V dôsledku toho by súd opäť rozhodol podľa zákona použitého pri pôvodnom rozhodovaní (keďže neskoršie znenie zákona by nebolo pre páchatela pri posudzovaní trestnosti činu a ukladaní trestu priaznivejšie).

Obnova konania by teda nemohla viesť ku zmene pôvodného rozhodnutia, čím by stratila charakter (mimoriadneho) opravného prostriedku. Na zamietnutie návrhu na povolenie obnovy konania je v takom prípade opäť potrebné použiť ustanovenie § 41b

zákona o konaní pred ústavným súdom a ustanovenie § 399 ods. 2 Trestného poriadku per analógiám (z dôvodov uvedených vyššie pri opačnom výsledku rozhodovania).

Po mojom návrhu na povolenie obnovy konania došlo okrem iného (i keď i bez toho by boli rozhodnutia a najmä rozhodnutie Krajského súdu v Bratislave nezákonné a protiústavné) k ďalším podstatným skutočnostiam, ktoré len doplňujú a podporujú právny názor, uvádzaný nielen v podaní zo dňa 16.10.2013 (teda viac ako mesiac pred stanoviskom NS SR) a to stanovisko Najvyššieho súdu SR (Tj 44/2013) zjednocujúce stanovisko Ústavného súdu SR (Plz. ÚS 2/2014) (viac ako 6 a pol mesiaca pred podaním zo dňa 16.10.2013) ako i k zmene trestnej sadzby zo 4-10 na 3-10.

Vyššie uvedený právny názor nielen právneho zástupcu v tomto konaní a inom konaní pred Ústavným súdom SR (napr. v konaní I. ÚS 123/2014), ale i mnou uvádzaného stanoviska Najvyššieho súdu SR (Tj 44/2013) ako i zjednocujúceho stanoviska Ústavného súdu SR (Plz. ÚS 2/2014) dáva dostatočnú odpoveď, návod a odôvodnenie dôvodného návrhu na povolenia obnovy konania.

Iné právne názory odporujú zmyslu a účelu nálezu Ústavného súdu SR v kontexte nadväzujúcej právnej úpravy zákona o konaní pred ním a trvania na týchto protiústavných právnych názoroch porušujú princíp právneho štátu a základné práva, ktorých ústavnej ochrany sa domáha sťažovateľ, a to oprávnene.

Napriek tomu, že som žiadal o zrušenie, resp. zmenu uznesenia Okresného súdu Bratislava V tak, aby som sa svojich práv a vynútenia si plnenie ústavných povinností štátnych orgánov nemusel domáhať na Ústavnom súde SR, Krajský súd v Bratislave si dôvody zamietnutia návrhu na povolenie obnovy konania protiústavné a nezákonne osvojil, a to zamietnutím mojej sťažnosti.“

Sťažovateľ na základe uvedenej argumentácie navrhuje, aby ústavný súd nálezom vyslovil porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu sp. zn. 2 Tos 91/2013 z 22. augusta 2013, označené rozhodnutie zrušil a vrátil vec krajskému súdu na ďalšie konanie a priznal tiež sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie v sume 3 000 €, ako aj trovy právneho zastúpenia.

Vo svojich vyjadreniach doručených ústavnému súdu 9. februára a 17. februára 2015 krajský súd, ako aj právny zástupca sťažovateľa uviedli, že netrávajú na verejnom ústnom pojednávaní.

Krajský súd v predloženom stanovisku argumentoval, že v čase rozhodovania veci sťažovateľa nebola súdna prax v otázke rozhodovania, či je nález ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 106/2011 obligatónym dôvodom na povolenie obnovy konania, jednotná a zjednocujúce stanovisko Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. Tpj 44/2013, ktoré konštatovalo, že je zmienený nález dôvodom na obnovu konania ex lege, bolo prijaté až v decembri 2013. Krajský súd bol toho názoru, že konal vo veci „v súlade s vtedy platným stavom“, a práva sťažovateľa teda porušené neboli.

Sťažovateľ zotrval na dôvodoch svojej sťažnosti a nesúhlasil s takto prednesenou argumentáciou krajského súdu. Vo svojom vyjadrení dôvodil, že predmetný nález ústavného súdu *«je a vždy bude „ex lege“ dôvodom obnovy konania za splnenia ďalších podmienok, ktoré splnené sú (právoplatný rozsudok na základe právneho predpisu, ktorý stratil neskôr účinnosť, a ktorý nebol vykonaný) a i Krajský súd v Bratislave musel a musí tento Nález i tak vykladať i bez stanoviska Najvyššieho súdu SR, ak sa občan objektívne spolieha na dodržiavanie zákonov všeobecnými súdmi»*. Podľa sťažovateľa teda krajský súd *„nekonal v súlade s vtedy platným stavom (inak by obnova bola povolená)“*.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd,

alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu sp. zn. 2 Tos 91/2013 z 22. augusta 2013, ktorým tento zamietol sťažnosť sťažovateľa podanú proti prvostupňovému rozhodnutiu okresného súdu sp. zn. 6 Nt 3/2013 zo 7. júna 2013, ktorým okresný súd zamietol sťažovateľom podaný návrh na povolenie obnovy konania v trestnej veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 2 T 51/2011, kde bol sťažovateľovi uložený trest odňatia slobody na základe aplikácie tzv. asperačnej zásady.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05). Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil,

boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 115/02, I. ÚS 139/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Predmetom sťažnosti, ktorú ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 521/2014-26 z 9. decembra 2014 prijal na ďalšie konanie, je posúdenie napadnutého rozhodnutia krajského súdu z hľadiska interpretácie a aplikácie zákonných noriem vzťahujúcich sa na sťažovateľovu trestnú vec. Ústavný súd sa tak zaoberal otázkou splnenia podmienok obnovy konania v sťažovateľovej trestnej veci, a to vo vzťahu k záverom nálezu ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 106/2011 z 28. novembra 2012, ktorý bol publikovaný v Zbierke zákonov Slovenskej republiky 21. decembra 2012 pod č. 428/2012 a ktorým ústavný súd rozhodol, že v ustanovení § 41 ods. 2 Trestného zákona slová v texte za bodkočiarkou „*súd uloží páchatelovi trest nad 1/2 takto určenej trestnej sadzby odňatia slobody*“ nie sú v súlade s ústavou, a to, ako sa s touto skutočnosťou vysporiadal krajský súd vo svojom napadnutom rozhodnutí.

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu (IV. ÚS 77/02, III. ÚS 63/06) každý má právo na to, aby sa v jeho veci v konaní pred všeobecnými súdmi rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy. Z toho vyplýva, že k reálnemu poskytnutiu súdnej ochrany dôjde len vtedy, ak sa na zistený stav veci použije ústavne súladne interpretovaná platná a účinná právna norma.

Z pohľadu ústavnoprávneho teda treba určiť povahu prípadov, v ktorých nesprávna aplikácia jednoduchého práva všeobecným súdom má za následok porušenie základných práv a slobôd. V konaní o ústavnej sťažnosti možno za také považovať prípady, v ktorých nesprávna aplikácia jednoduchého práva je spätá s konkurenciou jednotlivých noriem tohto práva, prípadne s konkurenciou rôznych interpretačných alternatív, v ktorých sa odráža

kolízia ústavných princípov, a naostatok za také možno považovať aj prípady svojoľnej aplikácie jednoduchého práva (m. m. I. ÚS 331/09, I. ÚS 316/2011). Inými slovami, v prípadoch posudzovania individuálnych sťažností podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nie je úlohou ústavného súdu preskúmať príslušné právne predpisy a prax in abstracto, ale obmedziť sa, nakoľko je to len možné, na posúdenie konkrétneho prípadu na účely zistenia, či spôsob, akým boli uvedené predpisy aplikované alebo sa dotkli sťažovateľa, viedol k porušeniu ústavy a príslušných medzinárodných zmlúv.

Podľa § 41b ods. 1 zákona o ústavnom súde ak súd v trestnom konaní vydal na základe právneho predpisu, ktorý neskôr stratil účinnosť v zmysle čl. 125 ústavy, rozsudok, ktorý nadobudol právoplatnosť, ale nebol vykonaný, strata účinnosti takého právneho predpisu, jeho časti alebo niektorého ustanovenia je dôvodom obnovy konania podľa ustanovení Trestného poriadku.

Podľa § 394 ods. 1 Trestného poriadku obnova konania, ktoré sa skončilo právoplatným rozsudkom alebo právoplatným trestným rozkazom, sa povolí, ak vyjdú najavo skutočnosti alebo dôkazy súdu skôr neznáme, ktoré by mohli same osebe alebo v spojení so skutočnosťami a dôkazmi už skôr známymi odôvodniť iné rozhodnutie o vine alebo vzhľadom na ktoré by pôvodne uložený trest bol v zrejmom nepomere k závažnosti činu alebo k pomerom páchatelia, alebo uložený druh trestu by bol v zrejmom rozpore s účelom trestu, alebo vzhľadom na ktoré upustenie od potrestania alebo upustenie od uloženia súhrnného trestu by bolo v zrejmom nepomere k závažnosti činu alebo k pomerom páchatelia, alebo by bolo v zrejmom rozpore s účelom trestu.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že rozsudkom okresného súdu sp. zn. 2 T 51/2011 zo 17. mája 2011 bola podľa § 334 ods. 4 Trestného poriadku schválená dohoda o vine a treste uzavretá medzi príslušným prokurátorom a sťažovateľom, na základe ktorej bol sťažovateľ uznaný vinným a bol mu uložený úhrný trest odňatia slobody v trvaní 72 mesiacov vychádzajúc z ustanovenia § 172 ods. 1 Trestného zákona s použitím ustanovení § 36 písm. j) a písm. 1, § 38 ods. 2 a 3, § 39 ods. 2 písm. d) a ods. 4, ako aj § 41 ods. 2 Trestného zákona.

Sťažovateľovi bol teda uložený trest na základe aplikácie tzv. asperačnej zásady v zmysle § 41 ods. 2 Trestného zákona, a to v celom znení tohto ustanovenia, ktoré bolo platné a účinné v čase ukladania trestu, to znamená, že aj za uplatnenia tohto ustanovenia za bodkočiarkou, ktorého časť bola na základe nálezu ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 106/2011 z 28. novembra 2012 vyhlásená za nesúladnú s čl. 1 ústavy.

Sťažovateľ podal návrh na povolenie obnovy konania, okresný súd uznesením sp. zn. 6 Nt 6/2013 zo 7. júna 2013 tento návrh sťažovateľa zamietol a krajský súd v sťažnostnom konaní uznesením sp. zn. 2 Tos 91/2013 z 22. augusta 2013 toto prvostupňové rozhodnutie potvrdil, resp. sťažovateľom podanú sťažnosť podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol.

Okresný súd vo svojom uznesení dôvodil: *„Z rozhodnutia súdu, rozsudku zo dňa 17.5.2011 vyplýva, že odsúdenému bol za tri skutky (3 zločiny podľa § 172 ods. 1 Tr. zák.) uložený trest vo výmere 6 rokov. Za zločin podľa § 172 ods. 1 Tr. zák., zákon určuje trestnú sadzbu od 4 do 10 rokov. Súd odsúdenému uložil trest vo výmere 6 rokov, teda trest, ktorý nie je v zrejmom nepomere (musí ísť o zrejmy nepomer) k závažnosti činu, ako aj v zrejmom nepomere s účelom trestu a to z dôvodu, že odsúdenému bol v rámci trestnej sadzby aj po náleze ústavného súdu v rozpätí 4 roky až 13 rokov a 4 mesiace, uložený trest 6 rokov, t.j. v dolnej polovici trestnej sadzby.“*

Krajský súd v prijatom rozhodnutí odkazujúc na ustanovenia § 394 ods. 1 a § 399 ods. 2 Trestného poriadku prezentoval okrem iného túto argumentáciu:

„Súd prvého stupňa preto správne konštatoval, že uvedený trest nie je v zrejmom nepomere ku stupňu spoločenskej nebezpečnosti pre spoločnosť i vzhľadom k osobe páchatela. V danej veci v prípade použitia nálezu Ústavného súdu, na ktorý odsúdený poukazuje, by bolo možné páchatelovi uložiť trest v rozpätí 4 roky až 13 rokov a 4 mesiace. Uvedený trest je preto uložený na dolnej hranici trestnej sadzby, z ktorej by súd vychádzal na základe nálezu Ústavného súdu. Uvedený nález ústavného súdu nie je možné vykladať si tak, že tento je potrebné použiť v každom jednom prípade pri ukladaní trestu s použitím asperačnej zásady. Súd musí vždy v každom jednom prípade osobitne hodnotiť podmienky

ukladania trestu a zásady v zmysle § 34 TZ. Z uvedeného dôvodu preto nezistil ani sťažnostný súd žiadne podmienky a okolnosti, ktoré by odôvodňovali postup § 394 Tr. poriadku.“

Ústavný súd vo svojej judikatúre stabilne uplatňuje zásadu prednosti ústavne konformného výkladu (napr. IV. ÚS 186/07, PL. ÚS 15/98, II. ÚS 148/06), z ktorej okrem iného vyplýva, že „v prípadoch, ak pri uplatnení štandardných metód výkladu prichádzajú do úvahy rôzne výklady súvisiacich právnych noriem, bol uprednostnený ten, ktorý zabezpečí plnohodnotnú, resp. plnohodnotnejšiu realizáciu ústavou garantovaných práv fyzických osôb alebo právnických osôb. Inak povedané, všetky orgány verejnej moci sú povinné v pochybnostiach vykladať právne normy v prospech realizácie ústavou (a tiež medzinárodnými zmluvami) garantovaných základných práv a slobôd“ (II. ÚS 148/06, IV. ÚS 186/07). Ústavný súd pri posudzovaní konkrétnych prípadov nesmie opomínať, že prijaté riešenie (rozhodnutie) musí byť akceptovateľné aj z hľadiska všeobecne ponímanej spravodlivosti (m. m. IV. ÚS 1/07, IV. ÚS 75/08, I. ÚS 57/07, I. ÚS 82/07, IV. ÚS 182/07).

Právnou podstatou rozhodovania všeobecných súdov o návrhoch na povolenie obnovy konania súvisiacich s nálezom ústavného súdu o asperačnej zásade je ústavne konformný výklad § 41b ods. 1 zákona o ústavnom súde v spojení s ustanovením § 394 ods. 1 Trestného poriadku.

Podľa právneho názoru formulovaného v stanovisku najvyššieho súdu sp. zn. Tpj 44/2013 u podaného návrhu na povolenie obnovy konania vo veci skončenej právoplatným rozhodnutím opierajúceho sa len o skutočnosť predpokladané ustanovením § 41b ods. 1 zákona o ústavnom súde je splnenie podmienok obnovy konštatované už v danom ustanovení, a súd preto nemôže skúmať splnenie iných podmienok uvedených v § 394 ods. 1 Trestného poriadku, ale obnovu konania povolí podľa § 394 ods. 1 Trestného poriadku z dôvodu uvedeného v ustanovení § 41b ods. 1 zákona o ústavnom súde. Zjednocujúce stanovisko pléna ústavného súdu sp. zn. PLz. ÚS 2/2014 zo 7. mája 2014 kvalifikovalo označený právny názor ako konformný s plnohodnotnou ochranou základných

práv a slobôd dotknutých subjektov, a potvrdilo tak jeho aplikovateľnosť v konaniach pred všeobecnými súdmi v plnom rozsahu.

Stanovisko najvyššieho súdu sp. zn. Tpj 44/2013 vo svojom treťom bode formulovalo síce výnimku z uvedeného týkajúcu sa prípadov, v ktorých boli ústavne nesúladné účinky ustanovenia § 41 ods. 2 Trestného zákona obsahujúceho asperačnú zásadu negované použitím ustanovenia § 39 ods. 1 alebo ods. 2 písm. a) až c) alebo e) Trestného zákona, kde mohol konajúci súd v zákonom ustanovenom rozsahu znížiť trest až pod dolnú hranicu trestnej sadzby ustanovenú v osobitnej časti Trestného zákona, teda zníženie sa neodvíjalo od asperačne zvýšenej spodnej hranice. Zároveň však v označenom bode najvyšší súd zdôraznil, že táto výnimka sa nevzťahuje na situácie, keď bol trest uložený na základe aplikácie § 39 ods. 2 písm. d) a ods. 4 Trestného zákona, pretože v týchto prípadoch sa mimoriadne zníženie trestu umožnené zákonom v konaní o dohode o vine a treste odvíjalo od trestnej sadzby ustanovenej Trestným zákonom ako celkom, t. j. od ustanovení osobitnej časti v spojení s úpravou dotknutej sadzby podľa ustanovení všeobecnej časti, teda od asperačne zvýšenej dolnej hranice trestnej sadzby.

Krajský súd v namietanom uznesení správnosť záverov prvostupňového rozhodnutia okresného súdu, ktorý návrh sťažovateľa na povolenie obnovy konania odmietol, podporil poukazom na ustanovenie § 394 ods. 1 Trestného poriadku, vo vzťahu ku ktorému skonštatoval, že nezistil žiadne podmienky a okolnosti, ktoré by odôvodňovali postup podľa citovaného ustanovenia.

V prípade sťažovateľa odsúdeného na základe aplikácie asperačnej zásady, na ktorého prípad sa nevzťahovala ani výnimka ustanovená v treťom bode stanoviska najvyššieho súdu sp. zn. Tpj 44/2013, však v záujme plnohodnotnej ochrany jeho základných práv a slobôd bolo povinnosťou všeobecného súdu uplatniť ústavne konformný výklad ustanovenia § 41b ods. 1 zákona o ústavnom súde v spojení s ustanovením § 394 ods. 1 Trestného poriadku, a teda konštatovať splnenie podmienok obnovy konania z dôvodov uvedených v citovanom ustanovení zákona o ústavnom súde.

Keďže krajský súd v napadnutom rozhodnutí akceptoval závery rozhodnutia okresného súdu, ktorý neuprednostnil pri rozhodovaní o návrhu sťažovateľa ten výklad príslušných ustanovení zákona o ústavnom súde a Trestného poriadku upravujúcich podmienky pre povolenie obnovy, ktorý zabezpečuje plnohodnotnú realizáciu ústavou a dohovorom garantovaných práv sťažovateľa, porušil sťažovateľove práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah (podobne § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde). Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie [podobne § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde].

Ústavný súd vyslovil porušenie označených práv sťažovateľa, a preto napadnuté rozhodnutie krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V zmysle § 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde v tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu.

Sťažovateľ v sťažnosti žiadal aj o priznanie finančného zadosťučinenia v sume 3 000 €, ktoré odôvodnil pocitmi bezmocnosti a beznádejnosti spojenými s čakaním na povolenie obnovy konania v jeho trestnej veci.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Ústavný súd pri rozhodovaní otázky priznania finančného zadosťučinenia aplikoval zásadu spravodlivosti, zohľadnil konkrétne okolnosti prípadu a zároveň sa riadil úvahou, že cieľom priznania primeraného finančného zadosťučinenia je len zmiernenie ujmy

pociťovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou. Vyslovenie porušenia garantovaných práv sťažovateľa postupom a rozhodnutím krajského súdu, zrušenie napadnutého rozhodnutia a vrátenie veci krajskému súdu na ďalšie konanie predstavujú vo svojom súhrne podľa názoru ústavného súdu dostatočné zavŕšenie poskytnutej ústavnoprávnej ochrany a vytvárajú reálny predpoklad i pre garantovanie ústavne konformnej ochrany práv sťažovateľa v ďalšom konaní pred všeobecnými súdmi, preto mu požadované primerané finančné zadosťučinenie nepriznal.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom.

Právny zástupca sťažovateľa si v podaní doručenom ústavnému súdu 17. februára 2015 uplatnil trovy konania v celkovej sume 506,18 €.

Ústavný súd podľa § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 14 ods. 1 písm. a) a b) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov priznal sťažovateľovi náhradu trov konania v sume 432,30 € z dôvodu trov právneho zastúpenia, a to za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2014 (príprava a prevzatie veci a písomné vyhotovenie sťažnosti, resp. doplnenie sťažnosti) v hodnote po 134 € vrátane režijných paušálov v hodnote po 8,04 €, a tiež za tretí úkon právnej služby vykonaný v roku 2015 (stanovisko k vyjadreniu krajského súdu) v hodnote 139,83 € vrátane režijného paušálu v hodnote 8,39 €, ktorú uhradí Kancelária ústavného súdu na účet právneho zástupcu sťažovateľa a následne krajský súd bude povinný uhradiť štátu tieto trovy právneho zastúpenia na účet Kancelárie ústavného súdu.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. júna 2015